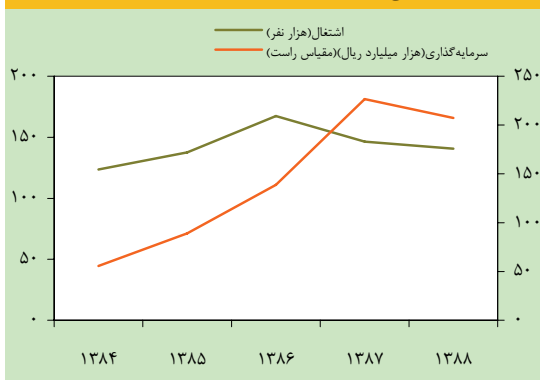

(به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶) نسبت به سال قبل از آن ۰/۱ درصد رشد داشت که در مقایسه با رشد ۱۱/۱ درصدی در سال ۱۳۸۷، در سطح پایین‌تری قرار دارد. بررسی روند سرمایه‌گذاری در فعالیتهای معدنی به استناد پروانه‌های بهره‌برداری معدنی صادره توسط وزارت صنایع و معادن نشان می‌دهد که میزان سرمایه‌گذاری در سال ۱۳۸۸ نسبت به سال قبل از آن ۱۲/۸ درصد رشد داشت که در مقایسه با رشد ۱۰۰/۱ درصدی سرمایه‌گذاری این بخش در سال ۱۳۸۷، در سطح پایین‌تری قرار دارد. همچنین، میزان اشتغال ایجاد شده براساس پروانه‌های بهره‌برداری معدنی در سال ۱۳۸۸ نسبت به سال قبل از آن ۱۴/۰ درصد کاهش نشان می‌دهد. مجموعه اطلاعات در خصوص روند سرمایه‌گذاری و تولید در بخش صنعت و معدن نشان‌دهنده تداوم جو نااطمینانی بر فعالیتهای صنعتی و معدنی می‌باشد.

نمودار ۵-۱- عملکرد سرمایه‌گذاری و میزان اشتغال در پروانه‌های بهره‌برداری صنعتی

بخش صنعت از جمله بخش‌های زیربنایی اقتصاد است که نقش مهمی در تعیین چرخه‌های رونق و رکود اقتصادی ایفا می‌نماید. این بخش در سال ۱۳۸۸ به‌واسطه تدابیر حمایتی دولت در قالب معافیت‌های مالیاتی و نیز حمایت‌های قابل توجه نظام بانکی به شکل استمهال بدهی‌های معوق بنگاه‌های اقتصادی، توانست در شرایطی مناسب‌تر از دیگر بخش‌های اقتصادی در مسیر بهبود قرار گیرد. رشد ۵/۹ درصدی شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی و نیز رشد ۵/۳ درصدی (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۷۶) ارزش افزوده بخش صنعت برای سال ۱۳۸۸ نشان‌دهنده وضعیت نسبتاً مناسب بخش صنعت در مقایسه با رشد عمومی اقتصاد می‌باشد؛ هرچند مقدار رشد شاخص از روند بلندمدت آن کمتر است و بررسی روند برخی از شاخص‌های عملکردی بخش، ادامه حمایت‌ها را تا برقراری مجدد شرایط رونق در این بخش لازم می‌سازد. همچنین، تحت‌تاثیر نااطمینانی حاکم بر اقتصاد و بخش صنعت، عملکرد سرمایه‌گذاری در این بخش به استناد پروانه‌های بهره‌برداری صنعتی صادره توسط وزارت صنایع و معادن در سال ۱۳۸۸ نسبت به سال قبل ۸/۵ درصد کاهش نشان داد.

بررسی عملکرد شاخص‌های بخش معدن

نشان‌دهنده آن است که ارزش افزوده این بخش در سال ۱۳۸۸

۱-۵- تولید

۱-۵-۲- تولیدات صنایع منتخب

در این سال تولید صنایع «خودروسازی و موتور محرکه» با افزایش همراه بود. تولید انواع خودرو سبک و سنگین با ۹/۷ درصد رشد نسبت به سال قبل به ۱/۴۲ میلیون دستگاه بالغ گردید. در این بین، تولید انواع خودرو سبک با سهم ۹۷/۴ درصدی از کل تولید خودروهای کشور نسبت به سال قبل ۱۰/۱ درصد رشد داشت.

در سال مورد گزارش، علی‌رغم رکود نسبی حاکم بر بخش مسکن، تولید فلزات اساسی از افزایش برخوردار بود، به‌طوری که تولید فولاد خام، مس کاتد و شمش آلومینیوم به ترتیب ۱/۷، ۲/۰ و ۱۱/۹ درصد رشد داشت.

۱-۵-۱- شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی

در سال ۱۳۸۸، شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی کشور از ۵/۹ درصد رشد نسبت به سال قبل برخوردار گردید. در این سال، با توجه به ضریب اهمیت، صنایع «تولید وسایل نقلیه موتوری و تریلر»، «تولید مواد و محصولات شیمیایی» و «تولید محصولات از توتون و تنباکو» به ترتیب با رشد ۱۰/۵، ۶/۸ و ۷۷/۸ درصد و با مجموع ضریب اهمیت ۳۷/۴ درصد در شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی، نقش مهمی در تحقق رشد شاخص مذکور ایفا نمودند.

جدول ۱-۵- برخی تولیدات منتخب صنعتی و معدنی

واحد	سال			درصد تغییر
	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	
سیمان (۱)	۴۰۰۰۰/۰	۴۴۴۰۰/۰	۵۲۱۷۳/۰ ^(۲)	۱۳۸۸
انواع خودرو سبک (۳)	۱۱۱۶/۱	۱۲۵۹/۳	۱۳۸۶/۶	۱۳۸۷
فولاد خام (۴)	۹۹۴۴/۴	۱۰۴۸۳/۲	۱۰۶۶۵/۷	۱۳۸۸
مس کاتد (۴)	۲۰۳/۰	۲۰۶/۱	۲۱۰/۳	۱۳۸۸
شمش آلومینیوم (۴)	۲۰۲/۸	۲۴۸/۳	۲۷۷/۹	۱۳۸۸

۱- ماخذ: www.Irancement.org

۲- ماخذ: گزارش تحلیل صنعت سیمان در سال ۱۳۸۸، وزارت بازرگانی، سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان، پایگاه اطلاع‌رسانی ستاد راهبری بسته نظارت و بازرسی

۳- ماخذ: شرکت ساپکو- شامل انواع سواری، وانت، ون و خودرو دو دیفرانسیل می‌باشد.

۴- ماخذ: شرکت بورس کالای ایران- آمار تولید فولاد خام مربوط به تولید بخش دولتی می‌باشد و تولید بخش خصوصی در گزارش شرکت بورس کالای ایران منعکس نشده است.

محصولات پتروشیمی از کل صادرات غیرنفتی از ۲۲/۲ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۴۱/۸ درصد در سال ۱۳۸۸ گردید.

عملکرد فروش داخلی محصولات صنایع پتروشیمی در سال مورد بررسی نشان‌دهنده عرضه ۷/۹ میلیون تن محصول به بازار داخلی است که در مقایسه با سال قبل، ۴/۰ درصد رشد داشت؛ اگرچه عملکرد به لحاظ مقدار فروش در سطح بالاتری قرار دارد لیکن در مقایسه با رشد ۱۸/۵ درصدی سال گذشته در سطح پایین‌تری قرار دارد.

براساس گزارش شرکت ملی صنایع پتروشیمی، در سال ۱۳۸۸ تولیدات پتروشیمی (با احتساب عملکرد شرکت‌های واگذار شده به بخش خصوصی) با ۱۴/۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۳۴/۴ میلیون تن رسید.

در این سال صادرات محصولات پتروشیمی با ۱۴/۶ درصد رشد نسبت به سال قبل به حدود ۱۴/۰ میلیون تن رسید. ارزش این حجم صادرات ۹/۱ میلیارد دلار بود که در مقایسه با سال قبل ۱۶/۶ درصد افزایش داشت. رشد صادرات محصولات پتروشیمی طی سال‌های اخیر موجب افزایش سهم صادرات

جدول ۵-۲- عملکرد صنایع پتروشیمی

درصد تغییر		سال		
۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶
۱۴/۶	۲۵/۹	۳۴۴۳۳	۳۰۰۴۰	۲۳۸۶۹
تولید (هزار تن) (۱)				
صادرات				
۱۴/۶	۲۸/۶	۱۴۰۳۹	۱۲۲۵۴	۹۵۳۰
مقدار (هزار تن)				
۱۶/۶	۲۹/۴	۹۱۴۷	۷۸۴۳	۶۰۶۰
ارزش (میلیون دلار)				
فروش داخلی				
۴/۰	۱۸/۵	۷۸۶۵	۷۵۶۶	۶۳۸۳
مقدار (هزار تن)				
۱۶/۸	۲۴/۰	۴۶۷۶۶	۴۰۰۵۶	۳۲۳۰۷
ارزش (میلیارد ریال)				

ماخذ: شرکت ملی صنایع پتروشیمی
 ۱- به دلیل اینکه بخشی از تولیدات صنایع پتروشیمی به عنوان محصول واسطه‌ای در صنایع پتروشیمی به کار می‌رود، حجم تولیدات پتروشیمی همواره از مجموع مقدار صادرات و فروش داخلی بیشتر است؛ ضمن آنکه بخشی از تولیدات نیز به صورت تغییرات در موجودی انبار منعکس می‌شود.

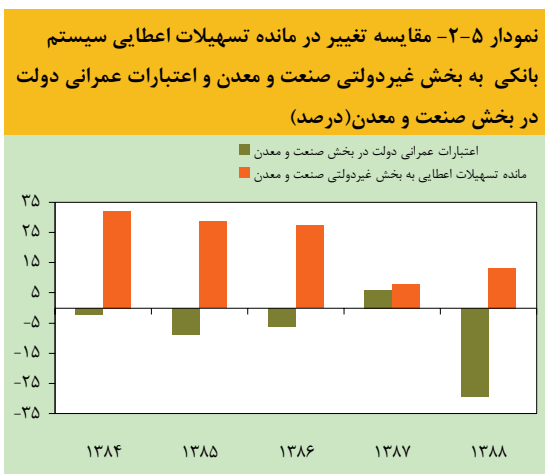
۵-۲- سرمایه‌گذاری دولت

تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل صنعت و معدن و طرح تحقیقات اساسی بخش صنعت و معدن محقق گردیده است. بیشترین میزان تحقق بودجه در این سال مربوط به برنامه‌های «ایجاد و توسعه صنایع» (۱۱۸/۶ درصد) و «زیرساخت‌های صنعتی و معدنی» (۷۷/۷ درصد) بود.

براساس قانون بودجه سال ۱۳۸۸، مبلغ ۲/۳ هزار میلیارد ریال اعتبار برای اجرا و تکمیل طرح‌های تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ملی فصل صنعت و معدن و نیز طرح تحقیقات اساسی بخش صنعت و معدن تصویب شد که در مقایسه با رقم بودجه مصوب سال قبل ۳۷/۰ درصد کاهش نشان می‌دهد. طبق آمار رسمی خزانه‌داری کل وزارت امور اقتصادی و دارایی، عملکرد اعتبارات فصل و طرح مذکور به میزان ۱/۹ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با عملکرد سال قبل ۲۹/۳ درصد کاهش دارد.

در سال ۱۳۸۸، در قالب برنامه حمایت از تحقیق و توسعه تجاری و صنعتی به «طرح تحقیقات اساسی بخش صنعت و معدن» مبلغ ۱۸/۲ میلیارد ریال پرداخت گردید که در مقایسه با سال قبل ۳۳/۶ درصد کاهش داشت.

بررسی عملکرد بودجه دولت در سال ۱۳۸۸ نشان می‌دهد که ۸۳/۹ درصد از اعتبارات مصوب طرح‌های

(میلیارد ریال) جدول ۵-۳- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای - ملی در فصل صنعت و معدن و طرح تحقیقات اساسی بخش صنعت و معدن

۱۳۸۸		سهم (درصد)		درصد تغییر		سال		
درصد تحقق نسبت به مصوب	مصوب سال	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶
۸۴/۱	۲۲۴۴/۸	۹۹/۰	۹۹/۰	-۲۹/۳	۵/۸	۱۸۸۶/۹	۲۶۶۸/۲	۲۵۲۲/۵
فصل صنعت و معدن								
طرح تحقیقات اساسی بخش								
۶۸/۲	۲۶/۷	۱/۰	۱/۰	-۳۳/۶	۱۷/۰	۱۸/۲	۲۷/۴	۲۳/۵
صنعت و معدن								
۸۳/۹	۲۲۷۱/۵	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۲۹/۳	۵/۹	۱۹۰۵/۰	۲۶۹۵/۷	۲۵۴۶/۰
کل								

ماخذ: خزانه‌داری کل، وزارت امور اقتصادی و دارایی

۵-۳- تسهیلات بانکی

غیردولتی صنعت و معدن از کل تغییر در مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی به بخش‌های غیردولتی اقتصاد معادل ۲۳/۷ درصد بود. در این سال سهم بانک‌های تجاری از تغییر در مانده تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی صنعت و معدن ۵۰/۷ درصد بود.

در پایان اسفند ۱۳۸۸، کل مانده خالص تسهیلات اعطایی به بخش‌های دولتی و غیردولتی صنعت و معدن (بدون احتساب سود و درآمد سال‌های آتی) با رشدی معادل ۱۳/۰ درصد نسبت به پایان سال ۱۳۸۷ به ۴۶۴/۳ هزار میلیارد ریال رسید. براساس آمار مذکور، سهم تغییر در مانده بدهی بخش

(میلیارد ریال) جدول ۵-۴- مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی به بخش صنعت و معدن (۱)

۱۳۸۸				پایان سال	
سهم نسبی (درصد)	تغییر در مانده کل اقتصاد (۲)	تغییر در مانده صنعت و معدن	درصد تغییر	۱۳۸۸	۱۳۸۷
۲۳/۷	۲۲۳۶۲۵/۱	۵۳۰۳۱/۴	۱۳/۱	۴۵۶۶۷۰/۷	۴۰۳۶۳۹/۳
بخش غیردولتی					
۲۰/۴	۱۳۱۴۵۱/۰	۲۶۸۸۱/۴	۸/۱	۳۵۸۶۶۹/۰	۳۳۱۷۸۷/۶
بانک‌های تجاری					
۱۶/۳	۷۰۶۸۶/۷	۱۱۵۰۳/۲	۵۴/۴	۳۲۶۴۱/۱	۲۱۱۳۷/۹
بانک‌های تخصصی					
بانک‌های غیردولتی و موسسات					
۶۸/۲	۲۱۴۸۷/۴	۱۴۶۴۶/۸	۲۸/۹	۶۵۳۶۰/۶	۵۰۷۱۳/۸
اعتباری غیربانکی					
۰/۳	۸۰۱۹۴/۲	۲۳۴/۴	۳/۲	۷۶۰/۱۰	۷۳۶۶/۶
بخش دولتی					
۱۷/۵	۳۰۳۸۱۹/۳	۵۳۲۶۵/۸	۱۳/۰	۴۶۴۲۷۱/۷	۴۱۱۰۰۵/۹
جمع کل					

۱- بدون احتساب سود و درآمد سال‌های آتی می‌باشد.

۲- نشان‌دهنده تغییر در مانده تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به کل بخش‌های اقتصاد می‌باشد.

قبل ۴۱/۰ درصد افزایش داشت. حدود ۶/۴ درصد از این تسهیلات از محل حساب ذخیره ارزی، ۴/۷ درصد از محل وجوه اداره شده و بقیه عمدتاً از محل منابع داخلی پرداخت شده است.

در سال مورد بررسی، بانک صنعت و معدن به عنوان تنها بانک تخصصی در بخش صنعت و معدن، مبلغ ۲۰/۹ هزار میلیارد ریال تسهیلات (بدون احتساب سود و درآمد سال‌های آتی) به این بخش پرداخت نمود که نسبت به سال

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۸

جدول ۵-۵- پرداختی‌های بانک صنعت و معدن

(میلیارد ریال)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۶		
۸۸/۶	۹۰/۳	۳۸/۴	۶۶/۵	۱۸۵۳۲/۶	۱۳۳۹۲/۹	۸۰۴۱/۴	منابع داخلی
۴/۷	۵/۹	۱۳/۳	۱۲۷/۳	۹۸۹/۱	۸۷۳/۱	۳۸۴/۱	وجوه اداره شده (ریالی)
۶/۴	۱/۳	□	-۸۵/۷	۱۳۴۸/۰	۱۹۹/۶	۱۳۹۴/۷	حساب ذخیره ارزی
*	۲/۲	-۹۹/۷	۷/۰	۱/۰	۳۳۳/۲	۳۱۱/۵	مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری
۰/۳	۰/۳	۴۲/۳	-۵۰/۰	۵۸/۱	۴۰/۵	۸۱/۱	سایر (۱)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۴۱/۰	۴۵/۳	۲۰۹۲۸/۸	۱۴۸۳۹/۳	۱۰۲۱۲/۸	کل

ماخذ: بانک صنعت و معدن

۱- شامل پرداخت به شرکت لیزینگ صنعت و معدن، بازسازی صنایع آسیب‌دیده بم، متفرقه و مالیات فروش سهام است.

۵-۵- صادرات صنعتی

در سال مورد بررسی، سهم صادرات صنعتی کشور از کل صادرات غیرنفتی، تحت تاثیر برنامه‌های توسعه‌ای بخش‌های صنعت و معدن و به ویژه به واسطه رشد قابل ملاحظه تولید و صادرات محصولات پتروشیمی، از ۷۰/۵ درصد در سال ۱۳۸۳ به ۸۰/۰ درصد در سال ۱۳۸۷ افزایش یافت، لیکن تحت تاثیر شرایط رکودی حاکم بر اقتصاد جهانی و کاهش تقاضا برای کالاهای صادراتی، مقدار این نسبت در سال ۱۳۸۸ با اندکی کاهش نسبت به سال قبل به ۷۷/۷ درصد رسید. کل ارزش صادرات صنعتی در سال ۱۳۸۸ معادل ۱۷/۰ میلیارد دلار گزارش شده است که حاکی از رشد ۱۶/۱ درصدی نسبت به سال قبل است.

ارزش واحد صادرات صنعتی در سال ۱۳۸۸ معادل

۵۰۷/۸ دلار به ازای هر تن بود که در مقایسه با سال قبل ۱۶/۵

درصد کاهش داشت.

دوره برنامه چهارم توسعه

در مواد مختلف قانون برنامه چهارم از جمله

مواد ۱۱، ۲۲، ۲۴، ۲۶ و ۳۷، «بند (ب) ماده ۴۱» و ماده

۴۶ نسبت به حمایت از بخش‌های صنعت و معدن به منظور

در سال ۱۳۸۸، اعطای تسهیلات به بنگاه‌های کوچک

صنعتی در قالب آیین‌نامه اجرایی گسترش بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین مصوب آذر ماه ۱۳۸۴ هیات وزیران ادامه یافت. بر این اساس، کل مبلغ تسهیلات پرداخت شده (بدون احتساب سود سال‌های آتی) از آغاز اجرای آیین‌نامه تا پایان اسفند ۱۳۸۸ به ۲۲۹/۰ هزار میلیارد ریال بالغ گردید. در سال ۱۳۸۸، از میان طرح‌های بررسی شده در شبکه بانکی ۷/۴ هزار طرح با مبلغ تسهیلات ۱۵/۶ هزار میلیارد ریال به تصویب رسید. طی این سال در مجموع ۲۱/۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات از محل آیین‌نامه مزبور به بنگاه‌های اقتصادی پرداخت گردید که سهم بخش صنعت و معدن معادل ۵۹/۰ درصد از کل تسهیلات پرداختی در سال مذکور بود.

۵-۴- شاخص بهای تولیدکننده محصولات صنعتی

در سال مورد گزارش، شاخص بهای تولیدکننده (بر

پایه سال ۱۰۰ = ۱۳۸۳) در بخش صنعت به رقم ۱۷۱/۷

رسید که نسبت به سال قبل ۳/۰ درصد افزایش داشت و در

مقایسه با تغییرات شاخص کل (۷/۴ درصد) در سطح

پایین‌تری قرار داشت.

صنعتی و معدنی به قیمت‌های ثابت به طور متوسط سالانه ۱۱/۲ درصد و متوسط رشد ارزش صادرات صنعتی به میزان ۱۴/۸ درصد تنظیم کند. بررسی عملکرد سال‌های برنامه نشان‌دهنده تحقق ۵۷/۱ درصدی اهداف رشد ارزش افزوده در بخش صنعت و ۷۴/۱ درصدی در بخش معدن می‌باشد.

تحقق رشد و توسعه پایدار در این بخش‌ها اهتمام شده است. ماده ۲۱ قانون برنامه چهارم توسعه، دولت را مکلف کرده است سند ملی توسعه بخش‌های صنعت و معدن را با توجه به مطالعات استراتژی توسعه صنعتی کشور ظرف مدت شش ماه از تصویب قانون با محوریت توسعه رقابت‌پذیری مبتنی بر توسعه فن‌آوری و در راستای تحقق هدف رشد تولید

جدول ۵-۶- عملکرد برنامه چهارم توسعه در بخش‌های صنعت و معدن

متوسط رشد برنامه (سال پایه ۱۳۸۳)	سال						
	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴		
۸/۰	۹/۳	۸/۴	۷/۸	۷/۴	۷/۱	هدف	ارزش افزوده کل اقتصاد
۴/۴	۳/۰	۰/۸	۵/۰	۶/۶	۶/۹	عملکرد	
۱۱/۲	۱۲/۴	۱۱/۵	۱۱/۰	۱۰/۸	۱۰/۵	هدف	ارزش افزوده صنعت
۶/۴	۵/۳	۲/۴	۰/۷	۱۰/۷	۱۳/۶	عملکرد	
۱۱/۲	۱۲/۴	۱۱/۵	۱۱/۰	۱۰/۸	۱۰/۵	هدف	ارزش افزوده معدن
۸/۳	۰/۱	۱۱/۱	۱۲/۱	۱۵/۲	۳/۸	عملکرد	

تولید

تولید صنعت پتروشیمی

افزایش یافت. پتانسیل مناسب تقاضای داخلی از یک سو و محدودیت‌های تعرفه‌ای پیش روی واردات زمینه‌ساز رشد مناسب تولید در کشور بوده است.

صنعت پتروشیمی کشور به واسطه مزیت دسترسی به خوراک فراوان و ارزان‌قیمت، از بخش‌های دارای مزیت نسبی تولید در کشور می‌باشد که تحت تاثیر سرمایه‌گذاری‌های انجام شده طی دو دهه گذشته رشد مناسبی را تجربه کرده است. متوسط رشد تولیدات پتروشیمی نسبت به سال پایه ۱۳۸۳ در برنامه چهارم توسعه ۱۸/۰ درصد و رشد حجم صادرات معادل ۲۲/۰ درصد بوده است. متوسط رشد سالانه مقدار فروش داخلی این بخش طی برنامه چهارم توسعه تنها ۱۰/۰ درصد بوده است که نشان‌دهنده صادرات‌گرا بودن این صنعت می‌باشد.

تولید فلزات عمده

علی‌رغم نیاز قابل توجه کشور به انواع فلزات به‌ویژه فولاد، رشد تولید فلزات اساسی طی برنامه چهارم توسعه محدود بود؛ به‌طوری‌که فولاد خام، مس کاتد و شمش آلومینیوم به ترتیب رشدهای تولید ۳/۵، ۶/۶ و ۵/۵ درصدی را تجربه کردند. با توجه به برنامه‌ریزی‌های انجام شده در جهت تحقق رشد و توسعه اقتصادی در سند چشم‌انداز و نیاز صنایع مختلف کشور به ویژه صنایع ساختمانی به فولاد و سایر فلزات، افزایش ظرفیت‌سازی برای تولید فولاد خام و سایر فلزات اصلی به منظور پاسخ‌گویی به نیاز رو به توسعه کشور ضروری است.

سهم صادرات پتروشیمی از کل ارزش صادرات صنعتی با روندی افزایشی از ۳۰/۲ درصد در آغاز برنامه به ۵۳/۷ درصد در سال انتهایی برنامه رسیده است.

تولید انواع خودرو

تولید سیمان

سیمان به عنوان یکی از مصالح عمده غیرفلزی در امور زیربنایی و همچنین بخش‌های مختلف ساختمان و مسکن کاربرد گسترده دارد. به دلیل سرمایه‌گذاری گسترده در دهه ۷۰ و

طی سال‌های برنامه چهارم توسعه، صنایع خودروسازی و موتور محرکه بر حجم تولیدات خود افزودند، به‌طوری‌که تولید انواع خودرو سبک و سنگین با رشد متوسط سالانه ۹/۶ درصد به ۱/۴۲ میلیون دستگاه در سال پایانی برنامه

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۸۸

پروژه‌های صنعتی در استان‌های مختلف کشور طی سال‌های ۹۱-۱۳۸۷ در وزارت صنایع و معادن تهیه شده است و در حال حاضر با عاملیت بانک صنعت و معدن در حال اجرا می‌باشد.

عملکرد بانک صنعت و معدن

بانک صنعت و معدن به عنوان تنها بانک تخصصی در بخش صنعت و معدن طی سال‌های برنامه چهارم نسبت به تامین مالی این بخش اقدام کرد. مبلغ تسهیلات پرداختی این بانک با رشد متوسط سالانه ۳۱/۹ درصد از ۵/۲ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۸۳ به ۲۰/۹ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۸۸ افزایش یافت.

جدول ۵-۸- پرداخت‌های بانک صنعت و معدن

سال	مبالغ پرداختی (میلیارد ریال)
۱۳۸۳ (پایه)	۵۲۳۳/۶
۱۳۸۴	۶۷۳۰/۳
۱۳۸۵	۸۵۸۰/۳
۱۳۸۶	۱۰۲۱۲/۸
۱۳۸۷	۱۴۸۳۹/۳
۱۳۸۸	۲۰۹۲۸/۸
متوسط نرخ رشد برنامه (درصد)	۳۱/۹

ماخذ: بانک صنعت و معدن

عملکرد آیین‌نامه اجرایی گسترش بنگاه‌های کوچک

اقتصادی زودبازده و کارآفرین

هیات وزیران در آذر ماه ۱۳۸۴ به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی، آیین‌نامه اجرایی گسترش بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین را تصویب نمود. از آغاز عملکرد آیین‌نامه (بهمن ۱۳۸۴) تا پایان اسفند ۱۳۸۸، در مجموع مبلغ ۲۲۹ هزار میلیارد ریال تسهیلات به بخش‌های مختلف اقتصادی پرداخت شد. بخش صنعت و معدن با مبلغ ۱۱۹ هزار میلیارد ریال و سهم ۵۲/۰ درصد بیشترین سهم را در جذب تسهیلات بانکی از محل آیین‌نامه مذکور به خود اختصاص داد.

سال‌های آغازین دهه ۸۰، رشد تولید سیمان از وضعیت مناسبی برخوردار بوده است، به طوری که با رشد متوسط سالانه ۱۰/۳ درصدی مقدار تولید سالانه این محصول از ۳۲/۰ میلیون تن در سال پایه ۱۳۸۳ به ۵۲/۲ میلیون تن در سال ۱۳۸۸ افزایش یافت.

جدول ۵-۷- عملکرد صنعت سیمان (هزار تن - درصد)

سال	تولید	مصرف	صادرات	واردات
۱۳۸۳ (پایه)	۳۲۰۰۰	۳۰۵۰۰	۱۸۸۰	۳۷۵
۱۳۸۴	۳۲۵۰۰	۳۱۰۰۰	۱۸۱۳	۲۸۰
۱۳۸۵	۳۵۳۰۰	۳۵۳۰۰	۵۰۰	۲۸
۱۳۸۶	۴۰۰۰۰	۴۰۲۰۰	۶۰۰	۴۵۰
۱۳۸۷	۴۴۴۰۰	۴۴۰۰۰	۱۷۲	۷۸
۱۳۸۸	۵۲۱۷۳	۴۷۴۲۴	۴۷۴۹	۰/۵
متوسط نرخ رشد برنامه (درصد)	۱۰/۳	۹/۲	۲۰/۴	-۷۳/۶

ماخذ: آمار سال‌های ۸۷-۱۳۸۳، پایگاه اینترنتی سیمان ایران (به نشانی www.Irancement.com) و آمار سال ۱۳۸۸، سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان

سرمایه‌گذاری صنعتی

تسهیلات اعطایی نظام بانکی به بخش صنعت و معدن

طی سال‌های برنامه چهارم توسعه، بانک‌ها و موسسات اعتباری در چارچوب مصوبات دولت و شورای پول و اعتبار بر حجم تسهیلات اعطایی خود به بخش صنعت و معدن افزودند. مانده خالص تسهیلات اعطایی نظام بانکی به بخش صنعت و معدن در پایان اسفند ماه ۱۳۸۸ به ۴۶۴/۳ هزار میلیارد ریال بالغ گردید که ۹۸/۴ درصد آن به بخش غیردولتی صنعت و معدن اختصاص یافت. متوسط رشد مانده تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی صنعت و معدن در برنامه چهارم توسعه ۲۱/۵ درصد بود و این بخش به‌طور متوسط ۲۳/۳ درصد از تغییر در مانده تسهیلات اعطایی نظام بانکی به بخش غیردولتی اقتصاد را به خود اختصاص داد.

هم‌زمان با آغاز برنامه چهارم توسعه، نظام بانکی در قالب آیین‌نامه گسترش بنگاه‌های کوچک اقتصادی زودبازده و کارآفرین (مصوب دولت) نسبت به تامین مالی بنگاه‌های کوچک اقتصادی از جمله واحدهای صنعتی و معدنی اقدام کرد. همچنین، وزارت صنایع و معادن با تدوین طرح آمایش صنعت و معدن نسبت به معرفی پروژه‌های دارای اولویت به نظام بانکی (بانک صنعت و معدن) اقدام نمود. طرح مزبور با هدف تامین مالی

صنعت و معدن

صنعت و معدن

صادر شده به طور متوسط با رشد سالانه ۶/۲ درصد مواجه بود. سرمایه‌گذاری جذب شده برای اجرای طرح‌های مزبور (به قیمت جاری) نیز از رشد سالانه ۳۳/۳ درصد و اشتغال ایجاد شده از رشد محدود ۱/۶ درصدی برخوردار بود.

بررسی عملکرد پروانه‌های بهره‌برداری صنعتی صادر شده توسط وزارت صنایع و معادن طی پنج سال برنامه چهارم توسعه نشان‌دهنده گرایش سرمایه‌گذاری‌های صنعتی به استفاده از عامل سرمایه به جای عامل نیروی کار می‌باشد. طی پنج سال برنامه چهارم، تعداد پروانه‌های بهره‌برداری صنعتی

جدول ۵-۹- وضعیت صدور جوازهای صنعتی

سال	جواز تاسیس صنعتی		پروانه‌های بهره‌برداری صنعتی	
	تعداد(فقره)	سرمایه‌گذاری (میلیارد ریال)	تعداد(فقره)	سرمایه‌گذاری (میلیارد ریال)
۱۳۸۳ (پایه)	۲۹۶۳۸	۷۶۳۹۸۶	۴۹۲۶	۴۹۲۴۸
۱۳۸۴	۳۱۳۴۹	۹۲۸۰۹۶	۶۷۷۶	۵۵۴۷۰
۱۳۸۵	۵۴۱۵۹	۱۴۷۱۴۲۶	۷۳۹۷	۸۹۰۲۴
۱۳۸۶	۴۸۲۳۵	۱۶۳۶۵۸۰	۸۷۳۱	۱۳۸۷۰۵
۱۳۸۷	۲۶۲۳۹	۱۰۵۶۵۷۹	۷۶۸۹	۲۲۶۶۸۰
۱۳۸۸	۱۳۳۸۳	۸۳۶۸۰۶	۶۶۶۰	۲۰۷۳۷۱
متوسط نرخ رشد برنامه(درصد)	-۱۴/۷	۱/۸	۶/۲	۳۳/۳
			-۱۳/۸	۱/۶

ماخذ: وزارت صنایع و معادن

سرمایه‌گذاری دولت

عملکرد برنامه چهارم توسعه در تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی در بخش صنعت و معدن نشان‌دهنده کاهش مبلغ تملک دارایی‌ها از ۲۹۸۷/۴ میلیارد ریال در آغاز برنامه به ۱۹۰۵ میلیارد ریال در سال پایانی برنامه است که کاهش متوسط سالانه ۹/۰ درصدی را نسبت به سال پایه نشان می‌دهد. درصد تحقق تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بخش صنعت و معدن و برنامه تحقیقات صنعتی طی سال‌های برنامه چهارم توسعه ۸۲/۸ درصد بود که نشان‌دهنده انحراف منفی حدود ۱۷/۲ درصدی نسبت به قوانین بودجه سنواتی می‌باشد؛ ضمن آنکه درصد تحقق عملکرد نسبت به ارقام مصوب از ۱۰۳/۵ درصد در سال ۱۳۸۳ با روند کاهشی به ۸۳/۹ درصد در سال ۱۳۸۸ رسیده است.

کاهش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در بخش صنعت و معدن در مجموع با رویکرد کاهش تصدی‌گری دولت بوده است.

صادرات صنعتی

تحولات بازرگانی خارجی کشور طی پنج سال مورد بررسی به افزایش سهم صادرات صنعتی از کل صادرات غیرنفتی منجر شده است، به‌طوری که تحت تاثیر افزایش صادرات «فرآورده‌های حاصل از نفت و گاز» و «محصولات شیمیایی آلی»، سهم صادرات صنعتی از ۷۰/۵ درصد در سال ۱۳۸۳ به ۷۷/۷ درصد در سال ۱۳۸۸ افزایش یافت. شایان ذکر است که براساس اهداف تعیین شده در برنامه چهارم توسعه، ارزش صادرات صنعتی در سال انتهایی برنامه معادل ۷/۷ میلیارد دلار و متوسط رشد سالانه صادرات صنعتی طی برنامه ۱۴/۸ درصد پیش‌بینی شده است و بر این اساس، عملکرد رشد صادرات (۲۸/۷ درصد) به میزان ۱۳/۹ واحد درصد بالاتر از هدف‌گذاری بوده است.